

176. Miskolc, Rózsás-hegy

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Pa

A Miskolc É-i határában 186 m tszf magasságú kerekded dombtetőn először 1988-ban végeztünk ásatást, az 1972-től ismert késői felső-paleolit lelőhelyen. A 2001. évben végzett feltáráson a mai csernozjom barna erdőtalaj alján az eredetileg késő jégkori löszben fekvő kultúrréteget a korábbi ásatási helytől mintegy 20 m-re DNy felé is sikerült megtalálni.

Az epipaleolit régészeti leletanyag részben magdalenien, részben a pleisztocén-végi észak európai vállas és nyeles eszközös iparok sajátosságait mutatja. A kőeszköz készítéshez használt változatos nyersanyagkészletben észak európai tűzkő is előfordult.

RINGER ÁRPÁD

177. Mogyorósbánya, Újfalú

(Komárom-Esztergom megye) Pa

2001. július 9–27. között folytattam a fenti dombok felső-paleolit telepásatását. A munka során 36 m²-t tártam fel a III. települési folt ÉK-i peremén. Bár a település szélét nem találtam meg, a kultúrréteg elvékonyodik, a leletanyag szemléltető gyérül. A 170–180 cm mélyen megtalált települési szint a hagyományos képet mutatta: okkerszemcsékkel, faszéndarabkákkal színezett, jól megfogható kultúrrétegben néhány eszköz, szilánk és nagyon rossz megtartású állatcsont (*Equus*, *Rangifer*) volt.

A szelvényeket a növény- és talajvédelmi előírásoknak megfelelően betemettem. A közeljövőben nem tervezem a mogyorósbányai ásatás folytatását.

T. DOBOSI VIOLA

178. Mohora, Madách utca 18.

(Nógrád megye) Á

2001. május 2. és 17. között korábbi szennyvízberuházáshoz kapcsolódó terepbejárással azonosított lelőhelyeket kutattunk. A település szélén egy mély úttal átvágott domb Ny-i oldalában magánterületen nyitottunk a szennyvízbekötés tervezett nyomvonalában egy 1×11 m nagyságú kutatóárokot. A tulajdonos elmondása alapján tudjuk, hogy korábban a szennyvízderítő és a gázvezeték építése során találtak két sírt, melyek mellett edénymelléklet is volt (sajnos, azóta az edényeket elajándékozták). Az általunk kijelölt kutatóárokban napvilágra került egy 11. századi női sír (mellékletei: két pár S-végű hajkarika, üveg és ezüst fóliagyöngyök), melyet deréktájon a szennyvízvezetékkel korábban megbolygattak. Valószínű, hogy egy 10–11. századi soros temető sírját tártuk fel. További kutatásra nem nyílt lehetőségünk. A Madách utcában futó gerincvezeték nyomvonalában régészeti jelenséget nem figyeltünk meg.

Munkatársak: Füredi Ágnes, Rácz Tibor és Szabó Levente régészhallgatók.

SIMONYI ERIKA

179. Monor, Berek

(Pest megye) R, Sza

2001. október 16-án Monor város jegyzője telefonon értesítette a ceglédi Kossuth Múzeumot, hogy a Berek nevű részen földmunkák közben csontok kerültek elő. A helyszíni szemlét még aznap megtartottam.

A lelőhely a belterület ÉNy-i szélén van, a Monor–Péteri közti országút Ny-i oldala mellett. Mint kiderült, itt a monori önkormányzat 38 ha nagyságú területet vásárolt meg szennyvíztisztítás céljára. A földmunkák a tervezett létesítmény D-i részén, az országút melletti, ÉK–DNy-i irányú kis dombon kezdődtek; a kiérkezésemkor ennek kb. egyharmad részét már elhordták. A domb metszetében, illetve a lemélyített felületen a sárga futóhomokban szürke foltok rajzolódtak ki, tetejükön badeni kultúras cserepek és állatcsontok heverték. Ettől É-ra és K-re nagy kiterjedésű szarmata település objektumait bolygatták meg. A látottak miatt a múzeum a földmunkákat leállította és jelezte, hogy mentő ásatást kell végezni. A feltárást célja a leginkább megbolygatott objektumok feltárása, valamint a lelőhely kiterjedésének megállapítása lett.

A leletmentést 2001. október 18. és november 15. között végeztük el. Kiderült, hogy az építési terület D-i részén, a már említett kis domb tetején és oldalain jól körülhatárolható kiterjedésű badeni település található. Két felületen (a domb tetején és K-i lejtőjén) 40 objektumot tártunk fel, 39 hulladékgödört és egy U-keresztmetszetű árok részletét. A gödrök kerek vagy hosszúkás, néhány esetben „körte” formájúak. Betöltésükben a kultúra klasszikus szakaszára keltezhető kerámia, állatcsontok, paticsdarabok, *Unio*-kagylók voltak; pár gödörből pattintott kőeszköz is előkerült. Legnagyobb jelentősége az állattemetkezéseknek van. A 6. gödör alján 7 db juh váza, a 31. és a 39. gödör fenekén 1–1 szarvasmarha váza feküdt, a 38. és a 40. gödörből 1–1 kiskérődző (juh vagy kecske) váza került elő.

A badeni teleptől K-re, É-ra és Ny-ra húzódó dombháton szarmata település található. Kiterjedését 14 kutatóárokcal állapítottuk meg. Szarmata telepobjektumot nem volt módunkban feltárni, a szűk idő-, és pénzkeret miatt. A kutatóárokban megfigyelt objektumok foltját geodéziai felméréssel rögzítettük, a foltokhoz tartozó cserepeket összegyűjtöttük. A X. kutatóárok K-i végén (az építési terület ÉK-i szélén) közvetlenül egymás mellett 2 szarmata sír került elő.

A leletmentés tisztázta, hogy az építési terület túlnyomó részén – mintegy 500×550 m nagyságú területen – összefüggő régészeti lelőhely található. A lelőhely K-i irányban túlnyúlhat a vizsgált területen, ezt azonban a gazos, műveletlen felszín miatt most nem lehetett tisztázni.

A szarmata sírokról szóló tanulmányt lásd a 79. oldalon.

KŐVÁRI KLÁRA